

Nr 342.

Av herr **Hedvall, m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 107, angående lån till främjande av bostadsproduktionen.*

I andra kammaren har herr Ward i motion nr 301 framfört vissa erinringar med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 107 angående lån till främjande av bostadsproduktionen samt påyrkat vissa ändringar i Kungl. Maj:ts förslag rörande villkoren för nämnda låns beviljande m. m. Med anledning härav tillåta vi oss för det första att framhålla, att det skulle vara synnerligen önskligt och väl motiverat, att riksdagen bifölle de förslag om förbättringar till stimulerande av bostadsbyggandet, vilka framförts i nämnda motion. Vi kunna nämligen ej tillägna oss den uppfattningen, att bostadsbyggandet nu fortskridit till en sådan punkt att man — som det antytts på något ställe i den kungl. propositionen — har anledning att förminska stimulationen att nybygga genom att avsevärt försämra de villkor, som hittills gällt för erhållande av statens bostadslån. Tvärtom torde man kunna ha anledning att i det sammanhanget peka på vad som omnämnes i den kungl. propositionen, då det konstateras, att "knapp" eller "otillräcklig" bostadstillgång, i vad det gäller mindre lägenheter, fortfarande råder i tillsammans 47 av rikets större och mindre städer. Ett sådant konstaterande tyder på att anledning alltjämt förefinnes för en fortlöpande och oförminskad statsverksamhet på detta område, bedriven under lika fördelaktiga former för bostadsbyggarna som hittills och till sin omfattning även avvägd med hänsyn till det faktiska förhållandet, att i det nuvarande bostadsbeståndet i ej obetydlig utsträckning även ingå hus av hälsovådlig beskaffenhet, vilka förr eller senare måste ersättas med nybyggen, och detta icke minst med hänsyn därtill, att tillvaron av nämnda byggnader torde draga med sig ej obetydliga sjukvårdskostnader för det allmänna.

Det är visserligen sant, att en fortgående bostadsproduktion kan komma att leda till en viss nedgång i de nu utgående synnerligen höga hyrorna, vilka icke på något sätt — åtminstone vad det gäller mindre lägenheter — följt den allmänna priskurvans nedgång. Men en sådan befarad utveckling, bestående däri, att hyrespriserna kunna komma att visa någon tendens till nedgång, kan av oss icke betraktas som någonting ont, så länge man under alla förhållanden kan vara övertygad därom, att en hastig eller mer eller mindre kraschartad nedgång i alla fall icke kan komma ifråga.

Från här nämnda utgångspunkter vilja vi alltså i första hand, med avseende på de villkor, som skola gälla för statens bostadslån, förorda bifall till de ändringsyrkanden, som framställts i ovan nämnda motion. Men därutöver tillåta vi oss att i detta sammanhang erinra därom, att den socialdemokratiska regeringen i proposition till 1926 års riksdag framlade förslag om att ställa ett belopp av 8 miljoner kronor till förfogande att disponeras som lån för bostadsbyggande. Riksdagen gick emellertid endast med på att ställa ett belopp av 6 miljoner kronor till förfogande för ändamålet, och regeringen har med hänsyn härtill i den nu framlagda propositionen gått in för detta belopp. Trots detta torde det finnas vissa anledningar att hålla på ett högre belopp, och detta icke minst med hänsyn därtill, att ett flertal enskilda långivare-institut numera äro synnerligen restriktiva vid beviljande av framställningar om lån till bostadsbyggande — antagligen med hänsyn därtill att de befara, att en fortsatt bostadsproduktion kan komma att leda till nedgång i hyrespriser samt därav följande svårighet för låntagarna att fullgöra sina åtaganden till långivarna med avseende på amortering och räntebetalning.

Men utöver detta kan erinras därom, att vid den senaste ansökningstidens utgång den 1 november 1926 förelågo ansökningar om lån uppemot 8 miljoner kronor eller närmare bestämt 7,701,535 kronor — vari ingick ett belopp av 735,000 kronor, avsett för Stockholms stad, vilken anslagsbegäran dock senare återtogs av staden — samt vid utgångstiden för låneansökningar den 1 februari 1926 avseende 1926 års (av 1925 års riksdag beviljade) lån ansökningar om lån till ett belopp av 9,037,770 kronor. Allt detta tyder på att det skulle vara önskligt, om ett belopp av åtminstone 7 miljoner kronor kunde få disponeras för ändamålet ifråga och detta isynnerhet som vissa upplysningar, som lämnas i propositionen å sid. 20, tyda på att den i november 1926 tillsynskomna något minskade efterfrågan å lån kan anses tillfällig.

Vi anse oss därför böra göra ett yrkande om ökande av anslaget på sätt här antytts och i den mån medel härtill kunna bliva disponibla. Men dessutom kunna vi icke underlåta att påpeka, att Kungl. Maj:t i den föreliggande propositionen gjort det uttalandet, att det bör vara en *regel* för utbetalande av statens bostadslån, att dessa utbetalas *först efter byggnadsföretagets fullbordande*. Tillämpandet av en sådan regel — vilket skulle i blivande lånekontrakt enligt Kungl. Maj:ts mening uttryckas på det sättet, att det utsades, att låneförmedlaren ej skulle ha någon *skyldighet* att utanordna lånen successivt i mån av byggnadsföretagets fortskridande — kommer säkerligen att i många fall medföra svårigheter för byggnadsföretagaren och mindre möjlighet att betinga sig billigare materialier genom kontantbetalning samt kanske tvinga honom till anskaffande av byggnadskreditiv, som draga mycket hög ränta och utöka byggnadskostnaderna. — Då i övrigt kan påvisas, att staten vid sin låneverksamhet inom ett flertal områden — exempelvis vid anslag till kolonisationsverksamhet och odlingsverksamhet samt

inom egnahemsverksamhetens bostadsanslagsverksamhet — gått in för principen att statens anslag utlämnas successivt efter som den fordrade prestationen fullgöres, synes det oss, som någon ändring i hittills gällande bestämmelser på detta område ej bör ske.

Det hemställes alltså, att riksdagen måtte medgiva,

att för år 1928 *ej mindre* till statens bostadslånefond inflytande amorteringar för år 1927 må disponeras till beredande av nya lån ur fonden i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som här ovan framförts, d. v. s. de grunder, som nu gälla, *än även* att för samma ändamål och enligt enahanda grunder må disponeras såsom nya lån ur statsverkets fond av rusdrycksmedel *dels* de till bostadslånefonden inflytande räntorna för år 1927 och *dels* av rusdrycksmedelsfondens tillgångar den 30 juni 1927 ytterligare så stort belopp, att detsamma tillhoppa med förenämnda räntor och amorteringar uppgår till sammanlagt högst 7,000,000 kronor.

Stockholm den 15 mars 1927.

Algot Sjöström.

Olof Carlsson
i Stockholm.

Nelly Thüring.

C. W. O. Höglund.

Anders Hansson.
Trollhättan.

Julius Hedvall.

Ernst Hage.

Vilhelm Carlson.
Möln dal.

Olivia Nordgren.